

Moje prawa socjalne – zasiłki i renty

Magdalena Romańska-Ścisiel

Osoby niepełnosprawne niezależnie od praw i ulg o charakterze powszechnym korzystają także ze szczególnych przywilejów i to w różnych aspektach życia. Ich celem jest przede wszystkim zapewnienie tym osobom równych szans w życiu zawodowym i społecznym. Dlatego wyartykułowana w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych zasada niedyskryminacji oraz prawo do samodzielnego i aktywnego życia osób, których sprawność fizyczna lub psychiczna utrudnia lub uniemożliwia naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, ma nie tylko aspekt społeczny, ale przede wszystkim ma niwelować rzeczywiste bariery, jakie w codziennym życiu napotykają osoby niepełnosprawne. Niepełnosprawność jest zatem tytułem do korzystania z licznych ulg i preferencji, a ochrona w tym zakresie znalazła swój wyraz zarówno w przepisach prawnych dotyczących tej grupy osób, jak i w licznych regulacjach z innych dziedzin prawa, takich choćby jak prawo pracy, prawo podatkowe czy prawo budowlane.

Jednakże niektóre z uprawnień i świadczeń powstają wraz z określoną aktywnością zawodową osoby niepełnosprawnej, część zaś nie przysługuje aktywnej zawodowo osobie niepełnosprawnej, aż wreszcie dla przyznania lub wypłaty niektórych świadczeń i uprawnień aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych nie ma znaczenia.

Podstawowe rodzaje świadczeń jakie przysługują wszystkim osobom wykonującym określone w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) rodzaje aktywności zawodowej, tj. np. zatrudnienie na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenie, umowy o świadczenie usług, działalność gospodarczą regulują przepisy ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r. nr 77, poz. 512 z późn. zm.). Świadczenia określone ustawą przysługują wszystkim osobom podlegającym ubezpieczeniu chorobowemu.

Prawo do świadczeń z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, ich wysokość, zasady obliczania i wypłaty określają przepisy ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. nr 167, poz. 1322). Świadczenia określone ustawą wypadkową przysługują wszystkim osobom podlegającym ubezpieczeniu wypadkowemu.

1. RENTA Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

W przypadku tego rodzaju świadczenia stopień niepełnosprawności ma istotne znaczenie dla jego przyznania i wypłaty, zaś aktywność zawodowa znacząco wpływa na wysokość wypłaty świadczenia.

1.1. Informacje ogólne

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który **spełnia łącznie** następujące warunki:

- jest niezdolny do pracy,

- ma wymagany – odpowiednio do wieku, w którym powstała niezdolność do pracy – okres składkowy i nieskładkowy,
- niezdolność do pracy powstała w określonych ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okresach składkowych lub nieskładkowych, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

WAŻNE!

W przypadku orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy warunek powstania niezdolności do pracy w wymaganym okresie uważa się za spełniony – bez względu na datę powstania niezdolności do pracy – jeżeli ubezpieczony udowodnił posiadanie okresów składkowych i nieskładkowych wynoszących co najmniej 20 lat dla kobiety i 25 lat dla mężczyzny.

1.2. Pojęcie niezdolności do pracy

Niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu.

Niezdolność do pracy może być częściowa lub całkowita.

- **Częściowo niezdolną do pracy** jest osoba, która utraciła w znacznym stopniu zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.
- **Całkowicie niezdolną do pracy** jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

Renta okresowa z tytułu niezdolności do pracy przysługuje przez okres wskazany w decyzji organu rentowego. Nie ogranicza to uprawnień osoby niezdolnej do pracy do zgłoszenia wniosku o przeprowadzenie ponownego badania w celu zmiany stopnia niezdolności do pracy.

Niezdolność do pracy jest orzekana na okres nie dłuższy niż 5 lat, chyba że według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu – wówczas jest ona orzekana na okres dłuższy niż 5 lat.

1.3. Staż uprawniający do renty

Okres składkowy i nieskładkowy wymagany do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy, czyli staż, uzależniony jest od wieku osoby, w którym powstała niezdolność do pracy, i wynosi od 1 roku – jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat, aż do 5 lat – jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Osoby, których niezdolność do pracy powstała po ukończeniu 30 lat, muszą spełniać dodatkowy warunek, a mianowicie **wymagany pięcioletni okres musi przypadać w ostatnim dziesięcioleciu** przed dniem zgłoszenia wniosku o rentę lub dniem powstania niezdolności do pracy.

Jeżeli ubezpieczony nie osiągnął wymaganego ze względu na wiek okresu składkowego i nieskładkowego, warunek posiadania tego okresu uważa się za spełniony, jeśli ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczenia:

- przed ukończeniem 18 lat, albo
- w ciągu 6 miesięcy po ukończeniu nauki w szkole ponadpodstawowej, ponadgimnazjalnej lub w szkole wyższej oraz do dnia powstania niezdolności do pracy miał – bez przerwy lub z przerwami nieprzekraczającymi 6 miesięcy – okresy składkowe i nieskładkowe.

1.4 Powstanie i ustanie prawa do renty

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy powstaje z dniem spełnienia wszystkich wymaganych warunków, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o to świadczenie.

Jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy lub świadczenie rehabilitacyjne, prawo do renty nabędzie z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy lub świadczenia rehabilitacyjnego.

Prawo do renty, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, podlega przywróceniu, jeżeli w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty ubezpieczony ponownie stał się niezdolny do pracy.

Prawo do renty ustaje:

- gdy ustanie którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania tego prawa,
- z upływem okresu, na jaki świadczenie to zostało przyznane,
- z dniem, od którego z urzędu została przyznana emerytura,
- wraz ze śmiercią osoby uprawnionej.

1.5. Wysokość renty

Wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy zależy od:

- wymiaru udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych,
- wysokości zarobków wskazanych do obliczenia podstawy wymiaru renty,
- kwoty bazowej obowiązującej w dniu nabycia prawa do renty, a także,
- stopnia orzeczonej niezdolności do pracy.

Jeżeli podstawy wymiaru renty nie można ustalić, organ rentowy ustala wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy w kwocie najniższego świadczenia. **Od 1 marca 2011 r.** najniższa renta z tytułu niezdolności do pracy wynosi **728,18 zł**, a najniższa renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy – **560,13 zł**.

Najniższe emerytury i renty

Kwoty najniższych gwarantowanych świadczeń emerytalno-rentowych

od 1 marca 2011 r.:

- emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i renta rodzinna **728,18 zł**
- renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy **560,13 zł**
- renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową i renta rodzinna wypadkowa **873,82 zł**
- renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową **672,16 zł**

1.6. Zawieszanie i zmniejszanie renty z tytułu niezdolności do pracy

Zawieszenie lub zmniejszenie wysokości rent z tytułu niezdolności do pracy uzależnione jest od kwoty przychodu stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przy czym za przychód uważa się także kwoty pobranych zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, a także kwoty świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego.

Na zawieszenie prawa do renty lub zmniejszenie wysokości tego świadczenia wpływa osiągnięty przez rencistę przychód z tytułu wykonywania działalności obowiązkowo podlegającej ubezpieczeniom społecznym. Za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczeń społecznych uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo pozarolniczą działalność.

Za przychód mający wpływ na zawieszenie lub zmniejszenie renty uważa się także przychód uzyskany z tytułu służby w tzw. służbach mundurowych (policja, wojsko itd.).

Na zawieszenie prawa do renty oraz zmniejszenie jej wysokości nie wpływa przychód osiągnięty z tytułu świadczenia pracy w ramach wykonywania umowy nieobjętej obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, na przykład z tytułu wykonywania umowy o dzieło zawartej z osobą niebędącą jednocześnie pracodawcą rencisty.

UWAGA !!!!

Jeżeli rencista osiąga przychód:

- nieprzekraczający 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ogłaszanego przez Prezesa GUS – renta wypłacana jest w pełnej wysokości,
- przekraczający 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, nie wyższy jednak niż 130% tego wynagrodzenia – renta jest odpowiednio zmniejszana,
- przekraczający 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia – wypłata renty podlega zawieszeniu w całości.

Wysokość kwot przychodu powodujących zmniejszenie lub zawieszenie świadczeń emerytów i rencistów

Kwoty równe **70%** przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego:

- od 1 marca 2011 r. - **2406,80 zł**
- od 1 czerwca 2011 r. - **2426,50 zł**
- od 1 września 2011 r. - **2356,30 zł**

Kwoty równe **130%** przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego:

- od 1 marca 2011 r. - **4469,70 zł**
- od 1 czerwca 2011 r. - **4506,30 zł**
- od 1 września 2011 r. - **4376,00 zł**

Nie zmniejsza się ani nie zawiesza w razie osiągania przychodu następujących świadczeń:

- rent inwalidy wojennego i rent rodzinnych po tym inwalidzie,
- rent inwalidy wojskowego, którego niezdolność do pracy powstała w związku ze służbą wojskową i rent rodzinnych po tym inwalidzie.

Od 1 stycznia 1999 r. zawieszeniu ani zmniejszeniu bez względu na wysokość osiąganego przychodu nie podlegają emerytury osób, które osiągnęły wiek: 60 lat kobiety, 65 lat mężczyźni.

Osiągnięcie przychodu nieprzekraczającego **70%** kwoty przeciętnego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ogłoszonego przez prezesa GUS, **nie powoduje zmniejszenia świadczeń.**

1.7. Tryb postępowania o przyznanie renty

Postępowanie w sprawie przyznania renty wszczyna się na wniosek osoby zainteresowanej lub jej pełnomocnika. Wniosek taki zgłasza się w jednostce terenowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych właściwej ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy, albo za pośrednictwem urzędu pocztowego. W razie zgłoszenia wniosku w innej jednostce ZUS – jest ona zobowiązana do przekazania go jednostce właściwej. Ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy następuje w formie decyzji organu rentowego, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej.

Od decyzji organu rentowego przysługuje odwołanie – za pośrednictwem organu rentowego, który wydał decyzję – do Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

ZUS ma obowiązek wydać decyzję w sprawie renty w ciągu 30 dni od daty wyjaśnienia ostatniej okoliczności w sprawie.

1.8. O czym osoby pobierające rentę powinny powiadomić ZUS?

Osoba pobierająca rentę z tytułu niezdolności do pracy zobowiązana jest powiadomić oddział ZUS, który wypłaca rentę, o:

- osiągnięciu przychodu z tytułu zatrudnienia, służby lub innej pracy zarobkowej, a także o jego wysokości,
- kwocie przychodu z pracy zarobkowej osiągniętego w roku kalendarzowym – w terminie do końca lutego następnego roku, przy czym, dla umożliwienia sprawdzenia czy korzystniejsze jest rozliczenie roczne czy miesięczne, wskazane jest wykazanie przychodów osiągniętych w kolejnych miesiącach roku,
- zgłoszeniu wniosku o emeryturę lub rentę do innego organu rentowego,
- zmianie miejsca zamieszkania, numeru rachunku w banku.

2. DODATKI DO WYPŁACANYCH ŚWIADCZEŃ EMERYTALNO-RENTOWYCH

Do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinnej przysługuje m.in. dodatek pielęgnacyjny.

Dodatek pielęgnacyjny - dla osób, które zostały uznane za całkowicie niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji albo ukończyły wiek 75 lat. Dodatek pielęgnacyjny przyznawany jest na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika ZUS stwierdzającego całkowitą niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji. Dla osób, które ukończyły 75 lat dodatek pielęgnacyjny przyznawany jest przez organ rentowy z urzędu.

3. RENTA SZKOLENIOWA

Jeśli ubezpieczony spełni warunki wymagane do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy i uzyska orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego ze względu na niezdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie, może otrzymać rentę szkoleniową. Renta przyznawana jest na okres 6 miesięcy. Na wniosek starosty istnieje możliwość przedłużenia tego okresu na czas niezbędny do przekwalifikowania zawodowego o dalsze 30 miesięcy.

Okres 6 miesięcy może ulec skróceniu, jeśli przed upływem tego okresu starosta zawiadomi organ rentowy o braku możliwości przekwalifikowania do innego zawodu lub o tym, że osoba zainteresowana nie poddaje się przekwalifikowaniu zawodowemu.

4. RENTA SOCJALNA

4.1. Informacje ogólne

Na podstawie ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej organem przyznającym i wypłacającym renty socjalne jest właściwa jednostka organizacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W szczególnych przypadkach renta ta jest wypłacana także przez inne organy emerytalno-rentowe, np. Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS).

4.2. Komu przysługuje renta socjalna?

Renta socjalna **przysługuje osobie**, która jest:

- pełnoletnia oraz
- całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:
 - przed ukończeniem 18 roku życia, albo
 - w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia, albo
 - w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Osobą pełnoletnią jest osoba, która ukończyła 18 lat. Za osobę pełnoletnią uważa się również kobietę, która zawarła związek małżeński po ukończeniu 16 lat, a nie ukończyła 18 roku życia.

Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy i przewidywanego okresu jej trwania dokonuje lekarz orzecznik ZUS lub komisja lekarska ZUS na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W myśl tej ustawy za całkowicie niezdolną do pracy uważa się osobę, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy. Przy ocenie prawa do renty nie jest istotne, kiedy powstała całkowita niezdolność do pracy, lecz to, aby niezdolność ta była skutkiem naruszenia sprawności organizmu, powstałego w wymienionych wyżej okresach.

Renta może być przyznana na stałe – jeżeli niezdolność do pracy jest trwała lub na wskazany okres – jeśli niezdolność do pracy jest okresowa.

Niezdolność do pracy orzeka się na okres nie dłuższy niż 5 lat. Niezdolność do pracy orzeka się na okres dłuższy niż 5 lat, jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań do odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu.

4.3. Komu nie przysługuje renta socjalna?

Renta socjalna nie przysługuje osobie, która:

- ma ustalone prawo do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej, renty strukturalnej, świadczenia przedemerytalnego, zasiłku przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego,
- pobiera świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznych,
- jest tymczasowo aresztowana albo odbywa karę pozbawienia wolności – za okres tymczasowego aresztowania lub odbywania kary pozbawienia wolności,
- ma ustalone prawo do renty rodzinnej (części renty) przez jednostkę organizacyjną ZUS lub przez inny niż ta jednostka organ emerytalno-rentowy

(np. KRUS), w wysokości przekraczającej 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy,

- jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej w rozumieniu Kodeksu cywilnego o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 5 ha przeliczeniowych lub – jako współwłaściciel – ma udział w takiej nieruchomości, który przekracza 5 ha przeliczeniowych.

WAŻNE!

Osobie tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności samotnie gospodarującej, nieposiadającej innego przychodu i niemającej prawa do renty rodzinnej, która jest właścicielem lokalu mieszkalnego (domu jednorodzinny), której przysługuje spółdzielcze prawo do lokalu lub która jest najemcą lokalu mieszkalnego wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu gminy, innych jednostek samorządu terytorialnego albo stanowiącego własność Skarbu Państwa lub państwowych osób prawnych, może być wypłacane 50% kwoty renty socjalnej, jeżeli zobowiąże się pisemnie, że z kwoty tej będzie dokonywała opłat z tytułu czynszu lub innych należności za lokal mieszkalny (dom jednorodzinny), a w lokalu (domu jednorodzinny) nie przebywają inne osoby.

4.4. Wysokość renty socjalnej

Wysokość renty socjalnej uzależniona jest od wysokości najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Stanowi ona 84% kwoty tej renty.

Renta podlega waloryzacji corocznie od 1 marca. **Od 1 marca 2011 r.** renta socjalna wynosi **611,67 zł**.

W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o rentę socjalną jest jednocześnie uprawniona do renty rodzinnej, której wysokość nie przekracza 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, przysługuje jej prawo do obydwu tych świadczeń.

Łączna wysokość renty rodzinnej i renty socjalnej nie może przekraczać 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Od 1 marca 2011 r. wysokość najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wynosi **728,18 zł**, a zatem 200% tej kwoty to **1456,36 zł**.

W przypadku jednak, gdy łączna wysokość tych dwóch świadczeń przekracza 200% najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, obniżeniu podlega wysokość renty socjalnej. Kwota obniżonej renty socjalnej nie może być jednak niższa niż 10% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Od 1 marca 2011 r. kwota ta wynosi **72,82 zł**.

Przychód stanowiący 30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy (którego przekroczenie powoduje zawieszenie wypłaty renty socjalnej):

- od 1 grudnia 2010 r. do 28 lutego 2011 r. **961,00 zł**
- od 1 marca 2011 r. do 31 maja 2011 r. **1031,50 zł**
- od 1 czerwca 2011 r. do 31 sierpnia 2011 r. **1039,90 zł**
- od 1 września 2011 r. do 30 listopada 2011 r. **1009,90 zł**

4.5. Zawieszenie prawa do renty socjalnej

Prawo do renty socjalnej podlega zawieszeniu w przypadku, gdy osoba uprawniona osiągnęła przychód w łącznej kwocie przekraczającej 30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS dla celów emerytalnych. Prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym uzyskany został przychód.

Prawo do renty socjalnej ulega zawieszeniu w przypadku osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

Na zawieszenie renty socjalnej wpływają także przychody osiągnięte z tytułu wykonywania umowy zlecenia przez uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów, którzy nie ukończyli 26 lat życia oraz honoraria z tytułu działalności artystycznej lub twórczej. Od przychodów tych nie jest wprawdzie odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne, jednak podlegają one opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

Za przychód uważa się także kwoty pobranych zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, a także kwoty świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego.

Na zawieszenie prawa do renty socjalnej wpływa także przychód zaliczony do źródeł przychodów podlegających opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Renta socjalna ulega także zawieszeniu w przypadku osiągnięcia przychodu z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, opodatkowanych na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne.

Osoba pobierająca rentę socjalną lub jej przedstawiciel ustawowy (opiekun prawny lub kurator) są obowiązani niezwłocznie powiadomić Zakład o osiągnięciu przychodu w kwocie powodującej zawieszenie prawa do tej renty – w formie pisemnego oświadczenia.

Jeśli od osiąganego przychodu odprowadzane są składki na ubezpieczenia społeczne osoba pobierająca rentę socjalną lub jej przedstawiciel ustawowy są zobowiązani do przedłożenia zaświadczenia wystawionego przez płatnika składek.

4.6. Postępowanie w sprawie przyznania renty socjalnej

Postępowanie w sprawie przyznania renty socjalnej wszczyna się na wniosek osoby ubiegającej się o rentę socjalną lub jej przedstawiciela ustawowego albo na wniosek innej osoby lub kierownika ośrodka pomocy społecznej, działających za zgodą osoby ubiegającej się o rentę socjalną lub jej przedstawiciela ustawowego. Zgoda musi być wyrażona na piśmie lub ustnie do protokołu.

Wspomniany wniosek składa się w jednostce organizacyjnej ZUS właściwej ze względu na miejsce zamieszkania, albo za pośrednictwem urzędu pocztowego. W razie zgłoszenia wniosku w innej jednostce ZUS – jest ona zobowiązana do przekazania go jednostce właściwej.

Organ rentowy – po stwierdzeniu, że osoba ubiegająca się o rentę socjalną udowodniła okoliczności niezbędne do ustalenia prawa do tego świadczenia – kieruje tę osobę na badanie przez lekarza orzecznika ZUS, w celu wydania orzeczenia o niezdolności do pracy.

Od orzeczenia lekarza orzecznika osobie zainteresowanej przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS. Orzeczenie lekarza orzecznika albo orzeczenie komisji lekarskiej stanowi podstawę do wydania decyzji w sprawie renty.

ZUS ma obowiązek wydać decyzję w sprawie renty socjalnej w ciągu 30 dni od daty wyjaśnienia ostatniej okoliczności w sprawie.

5. ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE

5.1. Zasilek pielęgnacyjny, wypłacany przez ośrodek pomocy społecznej wg właściwości miejscowej.

Zasilek pielęgnacyjny przysługuje:

- opiekunowi niepełnosprawnego dziecka;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16-go roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie, która ukończyła 75 lat (w formie dodatku opiekuńczego wypłacanego przez organ rentowy).

Zasilek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16-go roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21-go roku życia.

Zasilek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli pobyt osoby i udzielane przez tę instytucję świadczenia częściowo lub w całości finansowane są z budżetu państwa albo z Narodowego Funduszu Zdrowia.

Ważne:

Zasilek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie pobierającej dodatek opiekuńczy z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje w wysokości 153,00 zł miesięcznie. Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

UWAGA

Na prawo do zasiłku nie ma wpływu kwota osiąganego przychodu!

5.2. Zasiłek stały, wypłacany przez ośrodek pomocy społecznej wg właściwości miejscowej.

Zasiłek stały przysługuje osobie zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, której dochody nie przekraczają kryterium dochodowego (informacji w sprawie kryteriów dochodowych udzielają ośrodki pomocy społecznej).

- Wysokość kryterium dochodowego na osobę w rodzinie **357 zł**
- Wysokość kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej **477 zł**

Obliczając kryterium dochodowe na osobę w rodzinie sumujemy przychody wszystkich członków rodziny (np. zarobki, renty i emerytury, zasiłek dla bezrobotnych – to tylko przykłady, uwzględnianych dochodów może być więcej). Muszą to być dochody netto, czyli bez podatku oraz składek na ubezpieczenia. Do dochodu nie wlicza się również:

- kwoty alimentów, które płaci członek rodziny ubiegającej się o wsparcie innym osobom (spoza rodziny),
- jednorazowego pieniężnego świadczenia socjalnego,
- zasiłku celowego,
- pomocy materialnej mającej charakter socjalny albo motywacyjny, przyznawanej na podstawie przepisów o systemie oświaty,
- świadczeń w naturze,
- świadczeń przysługujących osobie bezrobotnej z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby;
- w przypadku osoby w mieszkającej w gospodarstwie domowym wieloosobowym - różnicy między kryterium dochodowym a dochodem na osobę w rodzinie.

Ważne:

Zasiłek stały nie przysługuje osobie, która pobiera świadczenie z organu rentowego.

5.3. Świadczenie pielęgnacyjne

Komu przysługuje: świadczenie pielęgnacyjne przysługuje osobie, która nie może pracować (tj. nie podejmuje pracy zarobkowej albo z niej rezygnuje), bo musi zaopiekować się m.in. niepełnosprawnym rodzicem lub rodzeństwem. Opieka nad taką osobą musi polegać na: ciągłym pomaganiu niepełnosprawnemu w wykonywaniu codziennych czynności, w korzystaniu z rehabilitacji, leczeniu, itp. – w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji osoby niepełnosprawnej.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- matce lub ojcu dziecka albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się: orzeczeniem o niepełnosprawności zawierającym łącznie wskazania "konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji" oraz "konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji",
- opiekunowi osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16-go roku życia, legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli opiekun ten nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad tą osobą. Katalog osób uprawnionych do otrzymania przedmiotowego świadczenia określa ustawa o świadczeniach rodzinnych.

Wysokość świadczenia pielęgnacyjnego ustala w drodze decyzji ośrodek pomocy społecznej wg właściwości miejscowej.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do renty socjalnej, emerytury lub renty;
- dziecko wymagające opieki przebywa, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę przez co najmniej 5 dni w tygodniu;
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko.

Okres zasiłkowy rozpoczyna się 1 listopada 2011 roku i trwa do 31 października 2012 roku. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy złoży wniosek wraz z dokumentami do dnia 30 września, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz wypłata świadczeń przysługujących za miesiąc wrzesień następuje do dnia 30 listopada. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy złoży wniosek wraz z dokumentami w

okresie od dnia 1 października do dnia 30 listopada, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz wypłata świadczeń przysługujących za miesiąc listopad następuje do dnia 31 grudnia.

Wśród wnioskodawców są też **rolnicy**, którzy, aby otrzymać świadczenie pielęgnacyjne, **nie muszą rezygnować z prowadzenia gospodarstwa**. Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. nr 139, poz. 992 z późn. zm.) za zatrudnienie lub pracę zarobkową nie uznaje prowadzenia gospodarstwa rolnego. W przypadku rolnika gmina dodatkowo nie musi odprowadzać za niego składek na ubezpieczenie społeczne, bo jest on ubezpieczony w KRUS.

Rolnik musi natomiast spełniać pozostałe warunki, które są wymagane przy uzyskaniu świadczenia pielęgnacyjnego (dotyczy to bliskiego stopnia pokrewieństwa oraz konieczności sprawowania osobistej opieki). Musi też złożyć oświadczenie, że wykonywanie prac rolniczych nie koliduje z opieką nad niesamodzielnym członkiem rodziny. Gmina sprawdzi to przy przeprowadzaniu wywiadu środowiskowego.